

הרפורמה בשירותי הדואר

25.7.2021

תמצית

חוק הדואר, תשמ"ו-1986 קובע שהדואר מהווה שירות בסיסי שצריך להיות מסופק לכלל תושבי ישראל. בשני העשורים האחרונים ממשלת ישראל קידמה תהליך הפרטה ומסחור של שירותי הדואר. ההפרטה תוכננה תוך התבססות על תחזיות מוטעות והובילה לקריסה כלכלית

של חברת הדואר, עד שנדרש חילוץ מצד המדינה וקיצוצים משמעותיים בכוח האדם, שבתורם תרמו לפגיעה חמורה באיכות השירות שניתן לצרכן. ב-2018 הוקמה ועדת רוזן לבחון מחדש את האסדרה של תחום הדואר, הצעת החוק במסגרת חוק ההסדרים נועדה ליישם את המלצותיה.

ההצעה כפי שהיא מופיעה בטיטת חוק ההסדרים עלולה להוביל לפגיעה משמעותית בשירותי הדואר האוניברסליים לפריפריה הגיאוגרפית וביצואנים קטנים הנסמכים על שירותי הדואר כיום. ככלל, נראה שמטרותיה של הרפורמה אינן שיפור

השירות לציבור, אלא טיוב מצבה הפיננסי של חברת הדואר לצורך הפרטה עתידית. בשל כך, ומכיוון ושירותי הדואר הינם שירות חיוני לחלק גדול מהציבור, רפורמה זו דורשת תיקונים שיבטיחו שאיכות השירותים וכן עובדי הדואר לא ייפגעו.

לצורך שמירה על האינטרס הציבורי, על הזכות לשירותי דואר אוניברסליים ואיכותיים לכל תושב בישראל – יש לדרוש להוציא את הרפורמה מחוק ההסדרים. מוטב לו רפורמה מסוג זה תידון בהליך חקיקה רגיל בכנסת.

עיקרי ההמלצה בטיטת חוק ההסדרים

א. **פתיחה לתחרות של מגוון שירותים:** פתיחה לתחרות של שירותי הדואר האישי (מכתבים וחבילות עד 500 גר') וביטול פיקוח המחירים על הרוב המוחלט של שירותי הדואר (מלבד מכתבים אישיים ומספר מצומצם של שירותים נוספים). חברת הדואר היא שתקבע את המחיר ושר התקשורת יתערב רק במידה והמחיר אינו סביר. כך שעולה חשש שיתערב בעיקר אם המחיר נמוך מדי ויפגע במתחרות הפרטיות. צעד זה יאפשר לחברת הדואר להתחרות במכרזים על אספקת דואר כמותי באזורים רווחיים על ידי ביטול מחיר המינימום אשר נקבע בחוק ומנע ממנה להתחרות קודם לכן.

החברה תוכל לדרוש מחיר גבוה יותר על משלוח דואר כמותי לאזורים בהם עלות החלוקה גבוהה יותר, כמו ביישובים בפריפריה.

- ב. **צמצום ההגדרה של שירותי דואר בסיסיים המחייבים שירות אוניברסלי:** מכירת מעטפות ואריזות, משלוח לחו"ל דרך הים או היבשה ועוד. צעד זה נועד להקטין את העלויות של הדואר כך שיוכל לספק את השירותים הללו רק במקומות רווחיים בהם יש ריכוז תושבים ופעילות עסקית, כלומר מרכז הארץ והערים הגדולות.
- ג. **הפיכת חובת שר התקשורת לקבוע תקני איכות לשירות הדואר לרשות:** צעד שעשוי להוביל לשחיקת איכות השירות של שירותים לא רווחיים אך חיוניים, בעיקר לאוכלוסיות מוחלשות.
- ד. **ביטול ההפרדה בין בנק הדואר לחברת הדואר:** כיום קיימת בין בנק הדואר לחברת הדואר הפרדה, אשר נועדה להבטיח את ההון העצמי של בנק הדואר כדי שיוכל לספק שירותי בנקאות ללא חשש שפעילותו תשמש לכיסוי פעילות הפסדית של חברת הדואר. הרפורמה מציעה לבטל הפרדה זו, דבר שעלול לסכן את יציבות בנק הדואר וכך לפגוע בלקוחותיו, שרבים מהם נמנים על האוכלוסיות המוחלשות ביותר.
- ה. **בחינה מחדש של פריסת סניפי הדואר:** שר התקשורת יחל בבחינה מחדש של פריסת סניפי הדואר תוך הבחנה בין נקודות לקבלה ומסירה של מכתבים וחבילות לבין פריסת אשנבים לפעולות נוספות. בעוד הפרדה כזאת היא הגיונית ויש מקום לפריסה שונה של שני סוגי השירותים, הקריטריונים לפריסה של יחידות בהן ניתן לבצע פעולות נוספות פוגעים ביישובים קטנים ועלולים לפגוע במיוחד ביישובים הנסמכים על דואר נע.

סיכום וצעדים מומלצים

א. משלוח חבילות הוא בהגדרתו שירות חיוני ויש לשמור עליו נגיש פיזית וכלכלית לכל קבוצות האוכלוסייה בכל הארץ. לכן יש לשמור על קביעת מחיר אחיד או טווח מחירים מצומצם של דואר חבילות, על מנת למנוע פגיעה בתושבי הפריפריה וביצרנים וקמעונאים קטנים. כמו כן, יש לבחון את ביטול ההגדרה של משלוח חבילות לחו"ל דרך הים והיבשה כשירות בסיסי.

ב. פתיחת כלל שירותי הדואר לתחרות עלולה להוביל לכך שהחברה תאבד את אזורי החלוקה הרווחיים, בהם ניתן יהיה להציע מחיר נמוך יותר ממנה, ומנגד תאלץ לספוג את עלויות האזורים היקרים יותר, בדומה למצב הנוכחי בדואר הכמותי שכבר נמצא בתחרות. הדבר עלול להוביל לפגיעה בשירות ולעליית מחירים. בנוסף, חסרים כלים לפיקוח יעיל על איכות השירות והפעילות של ספקי השירות הפרטיים. יש לדרוש הבהרה מה הם השירותים העסקיים שיבוטלו. יש למנוע פגיעה בשירותי תשלום ומשלוח דואר עסקי

בסניפי הפריפריה והדואר הנע. ביטול חובת אספקת שירותי דואר כמותי בכל מקום בארץ עלולה לפגוע בתושבים ובעסקים בפריפריה ובישובים קטנים בפרט, ולהגדיל משמעותית את עלויות המשלוח לעסקים אלו, וכך את הפערים בין המרכז לפריפריה.

ו. יש לבקש הבהרות ביחס לקריטריונים לפריסת הסניפים המוצעת, ולדרוש את הקטנת הפגיעה בישובים קטנים וביישובי הפריפריה, ובאוכלוסיית הנדרשות במיוחד לשירותי הדואר.

ז. מתן האפשרות לחברה לקבוע מחירים בצורה עצמאית בשוק הדואר הכמותי הוא צעד חיובי אשר יכול לתת מענה לכשלים הקיימים בשוק זה, וכדאי לקדמו.

בברכה,

עמיר שוורץ

לצורך שמירה על האינטרס הציבורי, על הזכות לשירותי דואר אוניברסליים ואיכותיים לכל תושב בישראל – יש לדרוש להוציא את הרפורמה מחוק ההסדרים. מוטב לו רפורמה מסוג זה תאושר בהליך חקיקה רגיל בכנסת.